

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д-р Божидар Ангелов член на научното жури
относно процедура за научната длъжност „професор” по 2.4
религия и теология (библейстика – Нов завет) с кандидат доц. д-р
Емил Трайчев Стоянов за нуждите на СУ „Св. Климент
Охридски, Богословски факултет.**

Доц. д-р Емил Трайчев Стоянов е единствен кандидат в конкурса за „професор”. Той участва в конкурса с общо 57 публикации, от които: **I. Издадени статии, учеб. студ. и др. – 28, II. Преводи – 3, III. Участие в международни проекти по преподавателска мобилност (Сократ-Еразъм) – 6, IV. Участие в национални конференции, международни форуми и др. – 14, V. Одобрени проекти на ФНИ “Св. Климент Охридски” - Участие в догов. тематика на НИС – 6**, за което има нужната документация. Налице са, както се вижда от справката, редица участия в общи наши и международни форуми. **Доц. д-р Емил Трайчев Стоянов** участва, също така, и в шест образователни проекта като координатор, консултант и обучител. Всички книги и статии, както материали в сборници са с ISBN и отговарят на изискванията. За професионалното и научно израстване и утвърждаване на **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов** съдействат освен специализациите, така и вече отбелязаното участие с доклади в международни форуми в страната и извън страната, разбира се, както участие и в национални и международни проекти.

Основните теми и приноси са свързани със системата на новозаветната богословска наука у нас, сегашните научно богословски потребности на студенти и на вярващи, както и перспективите за развитието на българското новозаветно богословие. Както в трудовете, така в частност и в комплекса от разгледани аспекти в областта на новозаветната библейстика, тематично се вражда и монолитно формиращата се наука по Нови Завет. Разглежда се този аспект като

актуален за усъвършенстването на гледната точка на богословите към иновационните процеси за модернизация на социалните институции. Представените трудове адресират съвременни социални проблеми, пред които се изправя православно богословие (вж. *The Realities Which Orthodox Theology Faces and Lives in Today, Particularly in Bulgaria /Orthodox Tradition and the 21st Century. 7th Congress of the Higher Orthodox Schools of Theology - Joensuu, Finland, 12-18 June 2006 - Joensuu, 2007/; Subsidization of Religious Organisations in the Republic of Bulgaria - Normative Base and Factual State /Sbornik textu z conference: Religion and Public Authority in European Union Countries. Praha, 2009/; Християнският брак и семейство в съвременния плуралистичен свят /ДК, № 3, 2006/; Православното богословско образование и съвременните предизвикателства /Сб. доклади от Научна конференция с международно участие Стара Загора, 2-3 юни 2005 г., Т. VI, Стара Загора/; Религиозната толерантност: Православно гледище /Християнство и култура, II, № 4 (8), 2003/. Те се задават от модулната и степенната организация на взаимодействието в малки групи, както и от апробирането на варианти на интерактивни проекти. Представените трудове ще се използват от студенти по богословие, с по-странично предназначение за помощ при подготовката на студенти по Догматическо богословие, Нравствено богословие, Литургия, История на религиите и Религиозна педагогика (вж. *Християнският брак и семейство /Сб. материали “Богословски размисли”, С., 2005/; Православното богословско образование и съвременните предизвикателства /Сб. доклади от Научна конференция с международно участие Стара Загора, 2-3 юни 2005 г., Т. VI, Стара Загора/; Социалната мисия на Църквата или оцърковление на обществото /Трудове на катедрите по история и богословие, Т. 8, Шумен, 2006/; Литургични измерения на библейската екзегетика /Сб. доклади от Научна конференция с международно участие, посветена на 70-годишнина на проф. д-р Тотю Коев, Велико Търново, 2005/; Църквата като общение и нейната роля в**

съвременното общество /ДК, № 2, 2006/; Библията и богослужението /БМ, № 4, 2002/; Измеренията на човека според св. Йоан Златоуст /Supplementum на сп. БМ, 1600 години от Успението на св. Йоан Златоуст. С., 2008/; Апокрифни евангелия /Сб. доклади от Научна конференция с международно участие Стара Загора, 2-3 юни 2006 г., Т. V, Стара Загора/; Mission as Witness /Baptistic Theologies, Vol. 2, № 1, Spring 2010/; Confessions and Religious Rights and Freedom of the Citizens in the Republic of Bulgaria /Dionysiana, 2007. Published by the Centre for Religious and Juridical-Canonical Study and Research of the Three Monotheistic Religions - Mosaic, Christian and Islamic/ и др.). В този смисъл се търсят възможности за когнитивно и социално научаване при проследяването на степените на реализиране на взаимодействието в емпиричен и теоретичен план при определени критерии и показатели на съответното поведение и общуване.

В кои по-конкретни направления виждаме и как биха могли да се открият **основните приноси** и решения в трудовете на **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов**:

Първо, направен е сполучлив опит да се приложи интердисциплинарен подход на теоретическо и теоретико-приложно равнище за разкриване спецификата и закономерностите в сферата на новозаветното богословие, а именно надграждане и доразвиване на въпроси, аспекти в областта на методологията на новозаветната херменевтика при отчитане на светоотеческата и православната традиция, както и реконструиране на Историята на епохата на Новия Завет - встъпителен и основоположен етап в изучаването на Свещ. Писание на Стария и Новия Завет.

Второ, на основата на тази специфика и закономерности и по своята същност и съдържание е разработено първото систематично, по-широко и съобразено с най-новите постижения и тенденции в областта на библейското богословие, изследване върху Историята на епохата на Новия Завет.

Трето, за креативността на подхода, даващ възможност да се определи проблемната област за изследване говори и сравнителната пълнота на представения материал, систематичното му подреждане и преди всичко това, че с помощта на толкова разнообразни сведения читателят може да се доближи до Събитието от световно значение, Събитието, изграждащо същината и рамката на Евангелието и ранната Църква.

Четвърто, в съответствие с анализа на някои проблеми, извън същинската богословска трактовка, с помощта на индуктивното и казуално историческо изследване е даден исторически поглед към проблематиката. Същевременно имплицитно се загатва и богословската гледна точка, ако се вземе под внимание главната тема в христологията: “Словото стана плът”, “когато се изпълни времето” (Йоан 1:14; Гал. 4:4).

Пето, комплексното изследване на разглежданите проблеми е позволило на **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов** да стигне до конкретни изводи и въпросът за юдаизма, който в книгата се отнася също така до юдейската общност, юдейската култура и религия от времето след излизането на израилтяните от Вавилонски плен докъм края на новозаветния период. Многократни и от голямо значение са непосредствените контакти на християнството с юдаизма и косвените с елинизма и Римската империя. За историческото обяснение на тези процеси на фона и в контекста на Новия Завет е направен цялостен обзор върху голям период от време (18 в. пр.Хр. – 2 в. сл.Хр.).

Шесто, прави силно впечатление, че в представените за конкурса трудове са застъпени и някои тенденции от апологетичен характер от гледна точка на историческите насоки и достоверност на богооткровеното учение на Новия Завет. **Доц. д-р Емил Трайчев Стоянов** установява, че някои традиционно поддържани становища в православната богословска литература, имат сериозни основания. На тази основа проличава и подчертаната важност на изучаването на

светоотеческото наследство на Православието с оглед новите реалности на живота и значението му в третирането на съвременни религиозни въпроси.

По отношение на представените трудове не бих посочил съществени бележки и препоръки. Ето защо не могат да се поставят под съмнение приносите, съдържащи се в трудовете на **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов**. Списъкът от публикации свързани с процедурата като цяло отразяват в количествено и качествено отношение научната специфика.

Заключение: Като имам предвид актуалността и значимостта на всички от проблемите поставени в трудовете на **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов**, изведените закономерности в теоретико-приложен аспект – съвременно теоретично равнище и приложимост в богословската практика, предлагам **доц. д-р Емил Трайчев Стоянов** да бъде избран на научната длъжност „професор“ в СУ „Св. Кл. Охридски“, Богославски факултет по професионално направление **2.4 религия и теология (библейстика – Нов завет)**.

15.02.2012 г.

проф.д-р Божидар Ангелов